

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2020 ΓΕΛ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΘΕΜΑ Α. Περίληψη

Για τον συγγραφέα του κειμένου η ανάγνωση βιβλίων αποτελεί λυτρωτική απόλαυση. Συγκεκριμένα, η φιλιαναγνωσία είναι δημιουργική, εφόσον ο αναγνώστης επικεντρώνεται στο νόημά του κειμένου και το κάνει κτήμα του. Μάλιστα, ξαναγίνεται έφηβος, χάνεται μέσα στην ιστορία του βιβλίου, συνομιλεί με τον συγγραφέα, νιώθει γαλήνη και ασφάλεια χωρίς να περιορίζεται χωροχρονικά. Έτσι, η λογοτεχνία επενεργεί λυτρωτικά στην ψυχή του, τον οπλίζει με ψυχική δύναμη και κουράγιο, καθώς αποτελεί μία ανεπηρέαστη από εξωτερικούς παράγοντες αξία.

(73 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β1

- α. ΛΑΘΟΣ** 1^η παράγραφος «Η προσωπική ανάγνωση .... εξωτερικά»
- β. ΛΑΘΟΣ** 5^η παράγραφος «Οι ώρες του διαβάσματος .... σε έναν αλλόκοτο χωροχρόνο.»
- γ. ΛΑΘΟΣ** 1^η παράγραφος «Γράφει μες τη μνήμη του .... με τα έργα του»
- δ. ΛΑΘΟΣ** 3^η παράγραφος «Μέσα στην Ιστορία οι φημισμένοι .... αυθεντικοί συγγραφείς»
- ε. ΣΩΣΤΟ** ΚΕΙΜΕΝΟ 1 7^η παράγραφος «Και να η θαυματουργή ίαση .... την ψυχή»
- ΚΕΙΜΕΝΟ 2 5^η παράγραφος «Ίσως γιατί το γράφειν .... η πράξη του γράφειν»

ΘΕΜΑ Β 2

- α.** Σκοπός του συγγραφέα είναι να ευαισθητοποιήσει ως προς την αξία της λογοτεχνικής ανάγνωσης. Αυτό το επιτυγχάνει:

- με τη **χρήση εισαγωγικών («ανέβασα πυρετό»)** όπου δηλώνεται μεταφορικά και με έμφαση η επίδραση της ανάγνωσης στο συγγραφέα
- της **διπλής παύλας** με την ταυτόχρονη **χρήση του θαυμαστικού**. (- τι ειρωνεία ! -). Με τον τρόπο αυτό απομονώνει ένα στοιχείο του λόγου παραθέτοντας το προσωπικό του σχόλιο και επεξηγώντας το. Συγκεκριμένα, το θαυμαστικό προσδίδει έμφαση και αποδίδει με ενάργεια τη λαχτάρα του συγγραφέα για την επιστροφή του στο μαγικό κόσμο του διαβάσματος.

Ως προς τα σχήματα λόγου:

- **μεταφορές**. Ενδεικτικά: «θαυματουργή ίαση λογοτεχνίας», «τα λογοτεχνικά αντισώματα θα μας σπλίζουν με κουράγιο» για να δοθεί έμφαση στην ευεργετική επίδραση της λογοτεχνίας στην ανθρώπινη ψυχή, ενώ προσδίδεται λυρισμός και θεατρικότητα στο κείμενο.
- **παρομοίωση** στην 5η παράγραφο του κειμένου: «...λες και εγείρονται οι συγγραφείς και συνομιλούν μαζί μου» προκειμένου να αισθητοποιήσει την επίδραση των βιβλίων και των απόψεων που αναπτύσσονται σε αυτά στην πνευματική και ηθική του καλλιέργεια.
- **προσωποποίηση**: 7η παράγραφος: «Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρεύουν την ψυχή.» για να τονίσει τη λυτρωτική επίδραση της ανάγνωσης.

β. Με τη χρήση του ερωτήματος εκφράζεται ο προβληματισμός του πομπού, δίνοντας την εντύπωση ενός φαινομενικού διαλόγου μεταξύ συγγραφέα και αναγνώστη. Ακόμη, τονίζεται το θέμα του κειμένου, ευαισθητοποιείται ο αναγνώστης, εγείρεται το ενδιαφέρον του, ενισχύεται ο προβληματισμός του με ιδιαίτερα άμεσο, ζωντανό και παραστατικό τρόπο.

ΘΕΜΑ Β3.

Ο κάθε άνθρωπος κατά τον Κ.Τσιρόπουλο κερδίζει τη μάχη με το χρόνο μέσα από τη ζωή και τα έργα του. Το στίγμα του στο χρόνο μπορεί να αφήσει κανείς με την επιτυχημένη οικογενειακή και επαγγελματική του ζωή. Η διάκριση δε στις Επιστήμες, στα Γράμματα, ο ηρωισμός και η αγιότητα του βίου σπουδαίων ανθρώπων, τους δίνει αέναη παρουσία στο χώρο της Ιστορίας και τους χαρίζει την αιωνιότητα.

(λέξεις 66)

ΘΕΜΑ Γ.

Το θέμα του παρόντος ποιήματος ποιητικής είναι ο καθολικός χαρακτήρας της ποίησης μέσα από τη διασταύρωσή της με τη ζωή και τον πολυκύμαντο βίο του εκάστοτε υποκειμένου. Με έναν σαφή **επιρρηματικό-τοπικό προσδιορισμό** (εκεί) σε σύζευξη με την **αναφορά «που»** το υποκείμενο, με εμφανή **στοχαστική εξομολογητική διάθεση (β' ενικό, αναρωτιέσαι)** ομολογεί (με τη βοήθεια **σχήματος επανάληψης**) την ανέλπιστη συνάντησή του με την ποίηση σε καταστάσεις και συγκυρίες ζωής αφενός αιφνίδιες και πρωτοφανέρωτες, αφετέρου στατικές και επαναλαμβανόμενες. Ο ποιητής, μάλιστα, με κάποια **κριτική-σαρκαστική διάθεση** αναφερόμενος (με τη βοήθεια **συνυποδήλωσης** σε «πράγματα που πουλιούνται μόλις πιάσουν κατάλληλη

τιμή»-επανάληψη του επιθέτου «σάπιος») τονίζει την συνάντησή του με την ποίηση και σε στιγμές εκποίησης της ηθικής του, σε συγκυρίες ανόητων ή ανεύθυνων επιλογών. Η καταγραφή, τέλος, της αντικειμενικοποιημένης ζωικής συγκυρίας («πράγματα») κατά την οποία η **προσωποποιημένη ποίηση** τον συναντά, ολοκληρώνεται με την αναφορά στον απρόβλεπτο, ανεξέλεγκτο αλλά και υποσχετικό χαρακτήρα της (**παύση- αποσιώπηση**).

Ακριβώς αυτή η αντικειμενικοποίηση της ζωής από τον ποιητή που δηλώνει ακριβώς την πληθώρα των εκφάνσεών και τον πλουραλισμό της, ιδωμένη από μια ώριμη συνείδηση και από την άλλη η αιφνίδια έλευση της προσωποποιημένης ποίησης σε χώρους και χρόνους συχνά μη αναμενόμενους με εμπνέει να ομολογήσω με τη σειρά μου μια ανάλογη εμπειρία. Η ποίηση, ως μια πανάρχαιη έκφανση της καλλιτεχνικής δημιουργίας, εφόρμησε και εφορμά και στη δική μου ζωή, εν είδει τυχαίας συνάντησης σε στιγμές που για εμένα δεν είναι αναμενόμενες, συνιστώντας καταφυγή...

ΘΕΜΑ Δ.

Οι μαθητές καλούνται να γράψουν ένα **άρθρο στο ιστολόγιο του σχολείου**, δηλαδή ένα κείμενο με **οικείο ύφος**:

α' ενικό πρόσωπο,

ευθείες ερωτήσεις που θα παραπέμπουν σε κατάθεση προσωπικών συλλογισμών και θα δίνουν έναν **προσωπικό κι εξομολογητικό τόνο** στο κείμενο τους,

α' πληθυντικό ώστε να ταυτιστούν με το συνομήλικό κοινό που τους διαβάσει,

απλό και κατανοητό λεξιλόγιο (όχι απλουστευμένο)

Ενδεικτική απάντηση 1:

Η σχέση μου με τα βιβλία

Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς σκέφτομαι, όπως οι περισσότεροι μαθητές, τι να κάνω τα σχολικά βιβλία: να τα ανακυκλώσω ή να τα κρατήσω σε μία κούτα για ενθύμιο; Το ενδεχόμενο να τα πετάξω απλώς ή να τα καταστρέψω δεν περνά από το μυαλό μου, γιατί από μικρός-ή έμαθα να συλλέγω τα παραμύθια που μου διάβαζε η μητέρα μου το βράδυ πριν κοιμηθώ κι έπειτα τα λογοτεχνικά μυθιστορήματα που κάθε τόσο προμηθευόμουν από κάποιο βιβλιοπωλείο της γειτονιάς. **Έμαθα έτσι σιγά σιγά να εκτιμώ το βιβλίο.**

Η σχέση μου με την ανάγνωση ξεκίνησε από μικρή ηλικία. Νομίζω ότι όλα τα παιδιά κάπως έτσι ξεκινούν να συνδέονται με το βιβλίο. Σταδιακά. Για εμένα το βιβλίο είναι κομμάτι της παιδικής μου ηλικίας αλλά και της εφηβικής. **Είναι ένας καλός σύμβουλος.** Διαβάζοντας βιβλία οι νέοι δεν **αποκομίζουμε** απλώς γνώσεις αλλά **γινόμαστε καλύτεροι άνθρωποι.** Δεν είναι τυχαίο που ταυτιζόμαστε πάντα – συνειδητά ή ασυνείδητα- με τον «καλό» ήρωα και θέλουμε η υπόθεση του βιβλίου να τον δικαιώσει. **Το βιβλίο διδάσκει** –με άμεσο ή έμμεσο τρόπο- **κανόνες ηθικής**

συμπεριφοράς, αξίες, όπως η ειλικρίνεια, η ελευθερία, η εντιμότητα, η αγάπη. Για αυτό το αγαπώ κυρίως. Γιατί με βοήθησε να δω τη ζωή και τους ανθρώπους με ένα άλλο μάτι, να ωριμάσω μέσα στο χρόνο, να μάθω να κατανοώ και να σκέφτομαι, να συγκεντρώνομαι σε κάτι και να αποκομίζω από αυτό ό, τι έχει να μου δώσει.

Αυτή η αγάπη που ωριμάζει μέσα στο χρόνο όσο πιο πολύ βάζει κανείς το διάβασμα στη ζωή του κατέστησε το βιβλίο μέρος της καθημερινότητάς μου. Αρχικά, σε μικρότερη ηλικία, διάβαζα βιβλία όλο το χρόνο. Έπειτα, στο γυμνάσιο και κυρίως τώρα στο λύκειο, όσο οι σχολικές υποχρεώσεις αύξαναν, η ανάγνωση όλο και περιοριζόταν. Φέτος ειδικά που προετοιμάζομαι για τις πανελλαδικές, όπως όλοι οι συμμαθητές μου, δεν έχω χρόνο και δυνάμεις για διάβασμα. Μόνο ίσως κάποιες φορές που έχω ανάγκη να ξεφύγω από την καταπιεστική καθημερινότητα να διαβάζω για λίγο πριν να κοιμηθώ. Η ανάγνωση μετατοπίστηκε δηλαδή για τις καλοκαιρινές διακοπές. Ακόμη όμως το αναζητώ...

Θα αναρωτιέστε ίσως όλοι όσοι διαβάζετε αυτό το άρθρο γιατί σε μία χρονιά που οι περισσότεροι νιώθουμε να μας «βασανίζουν» τα βιβλία, εγώ γράφω για αυτά. Είναι γιατί, καθώς το σχολείο τελειώνει, αισθάνομαι την ανάγκη να γράψω για κάτι όμορφο που διδάχτηκα όλα αυτά τα χρόνια: ότι τα βιβλία δεν είναι κάποιο είδος καταναγκασμού αλλά μας βοήθησαν να ωριμάσουμε ως άνθρωποι και μας έδωσαν πολλά, ακόμη κι αν δεν το έχουμε ακόμη συνειδητοποιήσει. Κι όταν όλα αυτά τελειώσουν, οι πανελλαδικές εξετάσεις, τα μαθητικά μας χρόνια, εκείνα θα είναι πάλι εκεί και πάντα εκεί να μας κρατήσουν συντροφιά σε κάποια παραλία, όπου καθώς το κύμα θα σκάει θα ακούμε μαζί με το φλοίσβο της θάλασσας και το θρόισμα των φύλλων τις σελίδες του βιβλίου να γυρίζουν και να μας ταξιδεύουν...

Ενδεικτική απάντηση 2

Γιατί δε διαβάζουμε βιβλία;

Είχαμε μία συζήτηση πρόσφατα στην τάξη στο πλαίσιο του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας που αφορούσε στην αξία του βιβλίου. Στην αρχή μίλησε ο φιλόλογος της τάξης λέγοντας πόσο σημαντικό είναι να διαβάζουμε κι έπειτα ο καθένας μας άρχισε να λέει τη γνώμη του. Εννοείται ότι οι περισσότεροι παραδεχτήκαμε πως δε διαβάζουμε βιβλία για διάφορους λόγους.

Εγώ ήμουν ένας από αυτούς. Θέλω να είμαι ειλικρινής: **δε μου αρέσει να διαβάζω βιβλία**, γιατί αισθάνομαι ότι **μπορώ να κάνω κάτι καλύτερο** σε αυτό το λιγοστό ελεύθερο χρόνο που μου απομένει. Έστερα **η όλη διαδικασία μου φαίνεται κουραστική**. **Δεν μπορώ εύκολα να συγκεντρωθώ**, ιδίως αν το βιβλίο είναι λογοτεχνικό. Αν είναι κάποιο που έχει πλοκή και μυστήριο, κάτι μπορεί να γίνει! Έπειτα **τα βιβλία είναι κάπως μονότονα και ξένα στη γενιά μου**. **Δεν έχουν εκείνη τη διαδραστικότητα που έχει το ίντερνετ**. Μόνο κάποιες εικόνες κι εκείνες στα βιβλία που διαβάζουν περισσότερο παιδιά μικρότερης ηλικίας. **Παραδέχομαι βέβαια ότι τα παιδιά που διαβάζουν μιλούν καλύτερα από εμένα** και οι γονείς μου μού έλεγαν από όταν ήμουν μικρός ακόμη ότι «γράφουν και καλύτερες εκθέσεις». Όμως όλα αυτά δε με συγκίνησαν και πολύ.

Όπως καταλαβαίνετε ο ελεύθερος χρόνος που αφιερώνω στην ανάγνωση είναι περιορισμένος. Μελετώ εξάλλου αρκετές ώρες τα σχολικά βιβλία. Κι αυτά βιβλία είναι και γνώσεις έχουν. Ιδίως φέτος που οι μαθητές της γ' λυκείου προετοιμαζόμαστε για τις εξετάσεις, δε νομίζω να υπάρχουν παιδιά της ηλικίας μας που έχουν χρόνο και για διάβασμα εξωσχολικών βιβλίων. Εξάλλου όλη αυτή η δύσκολη διαδικασία των εξετάσεων μας κάνει μάλλον να μισούμε το βιβλίο παρά να το αγαπούμε. Εγώ, αν μου μείνει λίγος χρόνος, προτιμώ να βγω μία βόλτα με φίλους, να μιλήσω έστω μαζί τους μέσω κινητού ή να ασχοληθώ με κάποιο άθλημα που μου αρέσει και με βοηθά να εκτονωθώ.

Κλείνοντας, έγραψα αυτό το άρθρο γιατί ήθελα να καταθέσω και μία άλλη άποψη. Συνήθως όλοι λέμε δημόσια ότι αγαπάμε το βιβλίο χωρίς να το εννοούμε. Εγώ πιστεύω ότι τα πιο πολλά παιδιά της ηλικίας μου δεν διαβάζουμε βιβλία και υπάρχουν λόγοι. Το σχολείο και οι πολλές υποχρεώσεις είναι ένας από αυτούς. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι αποκλείεται στο μέλλον να διαβάσουμε κάτι που θα μας ενδιαφέρει και δε θα μας επιβάλλεται.

